

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทนี้ว่าด้วยเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานขององค์การในแง่มุมต่าง ๆ รวมทั้งการเสนอขอขยายของทฤษฎีที่ใช้เป็นแนวคิดสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ โดยมีรายละเอียดต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุมสาระสำคัญเกี่ยวกับการบริหารกรมอาชีวศึกษา การบริหารการศึกษา การบริหารงานวิชาการ ปัญหาการพัฒนาการบริหารงานราชการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งจะได้กล่าวในลำดับต่อไป

ความหมายของการบริหาร

การบริหารมีอุดมการณ์ที่สำคัญคือ ต้องการให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อย่างประหยัด มีประสิทธิภาพ และพัฒนาอยู่เสมอ การดำเนินงานของหน่วยงานจะสำเร็จหรือไม่เพียงใด ขึ้นอยู่กับการบริหารเป็นหลัก นักบริหารและนักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารไว้หลายทัศนะ ดังต่อไปนี้

กมล สูดประเสริฐ (2517 : 191-192) ได้กล่าวว่าการบริหารหมายถึง การร่วมมือกันดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่งภายในองค์การ เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ สมพงษ์ เกษมสิน (2517 : 6) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหาร คือ การใช้ศาสตร์และศิลปะนำเอาทรัพยากรการบริหาร (Administrative Resources) มาประกอบกันตามกระบวนการ การบริหาร (Process of Administration) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ สัตยมานะ พุสสดี (2517 : 1) ได้กล่าวถึงการบริหารว่าเป็นการกระทำของคณะบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปเข้าร่วมปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งคล้ายคลึงกับ ชารี มณีศรี (2521 : 13) กล่าวว่า "การบริหาร คือ การใช้ทรัพยากรร่วมกันของทุกคนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้" เช่นเดียวกัน สมยศ นาวีการ (2525 : 70) ได้กล่าวไว้ว่า "การบริหาร เป็นกระบวนการของการทำงานให้สำเร็จด้วยการใช้บุคคลอื่น และทรัพยากรต่าง ๆ" ซึ่งสอดคล้องกับที่

สุวิทย์ บุญช่วย (2526 : 16) กล่าวว่า "การบริหาร เป็นกระบวนการที่อาศัยปัจจัยต่าง ๆ มาประกอบกันเพื่อแก้ปัญหา และดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ" ส่วน ถิธิตา ปรีดีติลก (2529 : 8) มีความเห็นว่า "การบริหาร คือ การดำเนินงานด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ" ในทำนองเดียวกัน พันธ์ หันนาคินทร์ (2529 : 5) กล่าวว่า "การบริหาร หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารใช้อำนาจ ตลอดจนทรัพยากรต่าง ๆ เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่หรือคาดว่าจะมีการจัดการดำเนินงานของสถาบันหรือหน่วยงานนั้น ๆ ให้ดำเนินไปสู่จุดหมายที่ต้องการ" นอกจากนี้ ถวิล เกื้อกุลวงศ์ (2530 : 17) ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า "การบริหาร หมายถึงการแก้ปัญหาให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ลักษณะของการแก้ปัญหาอาจดำเนินไปในรูปของการตัดสินใจ และ/หรือการปฏิบัติงานก็ได้ทั้งสองประการ" และซุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2531 : 2) ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า การบริหาร เป็นการแสดงถึงกลไกภายในองค์กร และทำหน้าที่กำกับการปฏิบัติ เช่น การวางแผน การควบคุม การอำนวยความสะดวก การจัดกิจกรรม การติดตามผล เพื่อให้บรรลุจุดหมายที่ต้องการ"

จากความหมายที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงสรุปได้ว่า การบริหารคือ การที่คณะบุคคล เข้าร่วมกันดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยใช้ทั้งศาสตร์และศิลปะในการดำเนินการต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายของการอาชีวศึกษา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 ราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 899) กำหนดความหมายของอาชีพหรืออาชีวะ หมายถึง การเลี้ยงชีวิต การทำมาหากิน งานที่ทำเป็นประจำเพื่อเลี้ยงชีพ และคำว่า อาชีวศึกษา หมายถึง การศึกษาที่มุ่งไปในทางช่างฝีมือ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ข้อ 36 แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 (2528 : 10) ระบุว่า การอาชีวศึกษาเป็นการศึกษาวิชาชีพที่มุ่งผลิตกำลังคนในระดับต่างกันตามความต้องการของท้องถิ่นและสังคม

ได้มีผู้ให้คำนิยามและแนวความคิดเกี่ยวกับการอาชีวศึกษาไว้แตกต่างกันหลายประการ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแนวความคิดหรือการมองคุณค่าของการอาชีวศึกษาที่แตกต่างกัน ทั้งในด้านเจตคติ คำนิยาม หรือความสำเนียงที่มักจะเกิดขึ้นอยู่เสมอ นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงสภาพทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองก็จะมีผลทำให้ความหมายของการอาชีวศึกษาแตกต่างกันไปดังนี้

วิเวก ปางพูนพิงส์ (2523 : 1) ให้ทัศนะว่า การอาชีวศึกษา หมายถึง การศึกษาวิชาชีพที่มุ่งให้การศึกษ การฝึกกำลังคนในระดับต่าง ๆ ตามความต้องการของท้องถิ่น และสังคม การศึกษาวิชาชีพนี้อาจดำเนินการได้ทั้งในระบบโรงเรียน กล่าวคือ มีหลักสูตร กำหนดเวลาไว้แน่นอน หรือดำเนินการแบบนอกโรงเรียน เช่น มีความรู้จากพ่อแม่ จากการฝึกอบรมทำงานโรงงาน จากการแนะนำส่งเสริมจากหน่วยงานเอกชนหรือราชการ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับที่ ภิญญู สาขร (2526 : 311) กล่าวว่า การอาชีวศึกษา หมายถึง การศึกษาวิชาชีพที่จะนำไปประกอบอาชีพทุกชนิดเพื่อดำรงชีวิต โดยมีโรงเรียนหรือสถานศึกษาและครูเป็นผู้สอน มีรัฐสนับสนุนและควบคุมให้ตรงกับความต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน เพื่อให้เป็นการลงทุนทางการศึกษาโดยเปล่าประโยชน์ ในทำนองเดียวกัน ประสิทธิ์ นาคปทุมสวัสดิ์ (2526 : 22) ได้ให้ความเห็นว่า การอาชีวศึกษาคือ บรรดากิจกรรมทั้งหมด ทั้งในและนอกสถาบันอาชีวศึกษา ที่จัดไว้เป็นแบบแผนเพื่อเพิ่มพูนความชำนาญ ความคล่องแคล่วให้กับงานที่จะยึดไว้ กระทำการประกอบอาชีพ รวมทั้งการฝึกฝนการแนะแนวอาชีพในโรงเรียนและสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษามีโปรแกรมการอบรมการออกไปฝึกงานและการจัดกิจกรรมอาชีพใหม่ ๆ สำหรับบุคลากรด้วย ส่วน บุศรินทร์ ปัทมาคม (2527 : 34) ให้แนวคิดไว้ว่า การอาชีวศึกษา คือ การให้พื้นฐานวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วยความรู้ความชำนาญในการที่จะให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและเศรษฐกิจการอาชีวศึกษาของประเทศใดก็ตามจะต้องจัดให้อยู่บนพื้นฐานของสังคมและให้เหมาะสมกับแนวทางเศรษฐกิจของประเทศนั้น

จากความหมายของการอาชีวศึกษาต่าง ๆ ดังกล่าวนั้น พอสรุปได้ว่าการอาชีวศึกษา คือ การศึกษาวิชาชีพทั้งระบบ ที่มีการวางแผนหรือโครงการเพื่อมุ่งให้การศึกษฝึกอบรมกำลังคนในระดับต่าง ๆ ทั้งในระบบ และนอกระบบโรงเรียนให้เกิดทักษะ เจตคติ และความสามารถ ในการประกอบอาชีพตามความต้องการของสังคม และสภาพเศรษฐกิจของประเทศ

การจัดการศึกษาของกรมอาชีวศึกษา

กรมอาชีวศึกษาจัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พุทธศักราช 2484 อำนาจหน้าที่ของกรมอาชีวศึกษาไม่มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินั้น และมีได้กำหนดไว้ในกฎหมายอื่น แต่สามารถทราบอำนาจหน้าที่ได้จากองค์ประกอบของการแบ่งส่วนราชการของกรม ซึ่งแบ่งภาระหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับหน่วยงานภายใน อันเป็นหน่วยงานในระดับกอง สรุปเป็นอำนาจหน้าที่ของกรม ดังนี้

กรมอาชีวศึกษามีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพ เพื่อผลิตกำลังคนในระดับกลาง ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อช่วยให้ประชาชนทั่วไปมีความรู้ความสามารถประกอบอาชีพได้ โดยจัดหลักสูตรวิชาชีพออกเป็นประเภทวิชา และระดับต่าง ๆ ในด้านเกษตรกรรม คหกรรม พณิชยกรรม ศิลปหัตถกรรม และอุตสาหกรรม ตลอดจนจัดการอาชีวศึกษา ประเภทหลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรพิเศษ และให้บริการด้านออกแบบและก่อสร้างแก่หน่วยงานต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ กรมอาชีวศึกษา (2531 : 16) ได้กำหนดเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. การแบ่งส่วนราชการ

กรมอาชีวศึกษาได้แบ่งส่วนราชการออกเป็นกองและหน่วยงานเทียบเท่ากอง

12 หน่วยงานคือ

- 1.1 สำนักงานเลขาธิการกรม
- 1.2 กองการเจ้าหน้าที่
- 1.3 กองคลัง
- 1.4 กองบริการเครื่องจักรกล
- 1.5 กองแผนงาน
- 1.6 กองวิทยาลัยเกษตรกรรม
- 1.7 กองวิทยาลัยเทคนิค
- 1.8 กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา
- 1.9 กองการศึกษาอาชีพ

1.10 กองออกแบบและก่อสร้าง

1.11 หน่วยศึกษาและนิเทศก์

1.12 สำนักงานกิจการพิเศษ

สำหรับกองการศึกษาอาชีพได้จัดตั้งขึ้นใหม่ เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ.2533 ตามประกาศจัดตั้งกองการศึกษาอาชีพ ซึ่งดำเนินการจัดตั้งโดยพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2523

2. การจัดการศึกษา

กรมอาชีวศึกษาได้จัดการศึกษาดังรายละเอียดต่อไปนี้คือ

2.1 ประเภทวิชาที่เปิดสอนมี 5 ประเภทวิชา

2.1.1 ช่างอุตสาหกรรม

2.1.2 ศิลปหัตถกรรม

2.1.3 คหกรรม

2.1.4 พาณิชยกรรม และบริหารธุรกิจ

2.1.5 เกษตรกรรม

2.2 หลักสูตรที่เปิดสอน มีดังนี้

2.2.1 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หลักสูตร 3 ปี รับสมัครสอบคัดเลือกจากนักเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนต้น เงินเดือนตามวุฒิในภาครัฐของผู้สำเร็จการศึกษาระดับนี้คือ 2,600 บาท

2.2.2 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หลักสูตร 2 ปี รับสมัครสอบคัดเลือกจากนักศึกษาที่จบจากระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เงินเดือนตามวุฒิในภาครัฐของผู้สำเร็จการศึกษาระดับนี้คือ 3,150 บาท

2.2.3 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) หลักสูตร 2 ปี รับสมัครสอบคัดเลือกจากนักเรียนที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ เงินเดือนตามวุฒิในภาครัฐของผู้สำเร็จการศึกษาในระดับนี้ก็คือ 2,850 บาท

2.2.4 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพช่างฝีมือ (ปชม.) หลักสูตร 1 ปี เปิดสอนในโรงเรียนสวพัตช่าง รับสมัครสอบคัดเลือกจากนักเรียนที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เงินเดือนตามวุฒิในภาครัฐของผู้สำเร็จการศึกษาระดับนี้คือ 2,300 บาท

2.2.5 ระดับประกาศนียบัตร หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น 225 ชั่วโมง เปิดสอนในโรงเรียนสารพัดช่างและศูนย์ฝึกวิชาชีพ รับผู้ที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลายเป็นต้นไป ไม่มีการสอบคัดเลือก นักเรียนที่เรียนครบ 225 ชั่วโมง และสำเร็จ จะได้รับประกาศนียบัตร อัตราเงินเดือนของผู้สำเร็จการศึกษาระดับนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถ

2.2.5 ระดับหลักสูตรเสริมวิชาชีพมัธยมเปิดสอนที่ศูนย์ฝึกวิชาชีพสำหรับนักเรียนจากโรงเรียนมัธยมศึกษา สายสามัญซึ่งเลือกเรียนวิชาชีพ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษา

2.2.7 ระดับหลักสูตร ฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรม ระยะสั้น วิทยาลัยเกษตรกรรมเป็นผู้ดำเนินงาน โดยรับเกษตรกรในท้องถิ่นเข้าฝึกอบรมอาชีพวิชาเกษตรกรรม ระยะสั้น (7-8 วัน) เนื้อหาวิชาในหลักสูตร จะขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม

2.2.8 ระดับหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ดำเนินการโดยวิทยาลัยเกษตรกรรม ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ.2520 โดยทำการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรม เคลื่อนที่แก่เกษตรกรในหมู่บ้านต่าง ๆ วิชาที่เปิดอบรมขึ้นกับความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม

3. การจำแนกเขตการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการได้มีการแบ่งเขตการศึกษาออกเป็น 12 เขต ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

เขตการศึกษา 1 ได้แก่ นนทบุรี ปทุมธานี นครปฐม สมุทรปราการ และสมุทรสาคร

เขตการศึกษา 2 ได้แก่ ปัตตานี ยะลา สตูล และนราธิวาส

เขตการศึกษา 3 ได้แก่ ชุมพร นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลาและสุราษฎร์ธานี

เขตการศึกษา 4 ได้แก่ ตรัง พังงา ภูเก็ต ระนอง และกระบี่

เขตการศึกษา 5 ได้แก่ กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรีสมุทรสงคราม และสุพรรณบุรี

เขตการศึกษา 6 ได้แก่ ชัยนาท พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สระบุรี สิงห์บุรีอ่างทอง

- เขตการศึกษา 7 ได้แก่ กำแพงเพชร ตาก นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก
เพชรบูรณ์ สุโขทัย และอุตรดิตถ์
- เขตการศึกษา 8 ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ น่าน แพร่ ลำปาง ลำพูน
แม่ฮ่องสอน และพะเยา
- เขตการศึกษา 9 ได้แก่ ขอนแก่น อุดรธานี หนองคาย เลย และสกลนคร
- เขตการศึกษา 10 ได้แก่ กาฬสินธุ์ นครพนม มหาสารคาม ร้อยเอ็ด
อุบลราชธานี ยโสธร และมุกดาหาร
- เขตการศึกษา 11 ได้แก่ ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ และสุรินทร์
- เขตการศึกษา 12 ได้แก่ จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด นครนายก
ปราจีนบุรี และระยอง

4. การจำแนกกลุ่มสถานศึกษา

กรมอาชีวศึกษาได้สถานศึกษาในสังกัดเป็น 5 กลุ่ม ตามภูมิศาสตร์ ตามระเบียบ
กรมอาชีวศึกษา ว่าด้วยการจัดกลุ่มอาชีวศึกษาภาค พ.ศ.2533 ดังนี้

กลุ่มภาคเหนือ ได้แก่ กำแพงเพชร ตาก นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก
เพชรบูรณ์ สุโขทัย อุตรดิตถ์ เชียงราย เชียงใหม่ น่าน แพร่ ลำปาง ลำพูน แม่ฮ่องสอน
และพะเยา

กลุ่มภาคใต้ ได้แก่ ปัตตานี นราธิวาส ยะลา สตูล ชุมพร นครศรีธรรมราช
พัทลุง สงขลา สุราษฎร์ธานี ตรัง พังงา ภูเก็ต ระนอง และกระบี่

กลุ่มภาคกลาง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี นครปฐม
สมุทรปราการ สมุทรสาคร กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี

กลุ่มภาคตะวันออกและภาคกลางบางส่วน ได้แก่ ชัยนาท พระนครศรีอยุธยา
ลพบุรี สระบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง อุทัยธานี จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด นครนายก
ปราจีนบุรี และระยอง

กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ขอนแก่น เลย สกลนคร หนองคาย
อุดรธานี กาฬสินธุ์ นครพนม มหาสารคาม ร้อยเอ็ด อุบลราชธานี ยโสธร ชัยภูมิ นครราชสีมา
บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ สุรินทร์ มุกดาหาร

ความหมายของการบริหารการศึกษา

ความหมายของการบริหารการศึกษานั้น มีบุคคลต่าง ๆ ได้ให้ความหมายแยกเป็นหลายทัศนะดังต่อไปนี้

สมบูรณ์ พรหมภาพ (2521 : 9) กล่าวว่า "การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินการต่าง ๆ ของกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมให้มีความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ อย่างเต็มที่ และเหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างเอกัตบุคคล เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม" ส่วน สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2523 : 3) มีความเห็นว่า "การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาโดยใช้ คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ และการจัดการเพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม นอกจากนี้ เมธี เมธี ปิลันชนานนท์ (2525 : 2) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า "การบริหารการศึกษา หมายถึง การใช้ทั้งศาสตร์และศิลปะในการดำเนินการหรือให้บริการด้านการปกครอง การเรียนการสอน และการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับกิจกรรมการศึกษาร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้การเรียนดำเนินไปด้วยดี มีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้" ในทำนองเดียวกัน นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2529 : 4) ได้ให้ความเห็นสอดคล้องว่า "การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน นับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมและคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคลและอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่" และประถม แสงสว่าง (2525 : 13) กล่าวว่า "การบริหารการศึกษา หมายถึง การให้บริการในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อดำเนินงานรวมทั้งปรับปรุงและส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น" ซึ่งสอดคล้องกับที่ สุวิทย์ บุญช่วย (2526 : 16) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า "การบริหารการศึกษา คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลาย ๆ คนร่วมมือกัน เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน เช่น ความสามารถ ทัศนคติ พฤติกรรม ค่านิยม หรือคุณธรรม ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง

เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ทั้งเป็นระเบียบแบบแผนและไม่เป็นระเบียบแบบแผน ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน" นอกจากนี้ แคมป์เบล คอแบลลี และไนสเตรนดี

1983 : 1) ได้กล่าวไว้โดยสรุปว่า "การบริหารสถานศึกษา คือ การจัดการของสถาบันการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนและการสอน" ส่วน เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2527 : 105) ได้กล่าวไว้ว่า "การบริหารการศึกษา คือ การประสานสัมพันธ์ทรัพยากรต่าง ๆ ทางการบริหาร ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของโรงเรียนที่ได้กำหนดไว้" เช่นเดียวกันกับ สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2529 : 3) ซึ่งให้ความหมายไว้ว่า "การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการศึกษา โดยใช้คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ เพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม" นอกจากนี้ ภิญญู สาธร (2531 : 3) ได้เน้นให้เห็นความสำคัญว่า "การบริหารการศึกษา คือ การใช้ทั้งศาสตร์และศิลปะก่อให้เกิดความร่วมมือจัดการศึกษาด้วยกลวิธีต่าง ๆ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ และศักยภาพที่มีประสิทธิภาพในการเป็นพลเมืองดี แรงงานดี และทหารดี"

ดังนั้น การบริหารการศึกษา ก็คือ การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลที่มุ่งมั่นพัฒนาสมาชิกของสังคมให้มีความเจริญงอกงาม โดยการนำเอาทฤษฎี และหลักการบริหารทั่วไปมาประยุกต์ใช้ร่วมกับหลักการ และวิธีการจัดการศึกษามาดำเนินการให้การศึกษามีประสิทธิภาพ

ขอบข่ายของการบริหารการศึกษา

ในการบริหารการศึกษา มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติไว้หลายท่านด้วยกัน คือ

แฮร์ริส (Harris, 1963 : 7-11) ได้กล่าวถึง การบริหารงานในสถานศึกษาว่ามีหน้าที่อยู่ 5 ประการคือ

- 1) หน้าที่ทางการนิเทศการศึกษา เป็นงานด้านพัฒนา คือ พัฒนาคู อาจารย์ในด้าน การสอนไปสู่เด็ก หน้าที่ที่เกี่ยวกับการสอน หรือการปฏิบัติงานของครูโดยตรง
- 2) หน้าที่ทางการสอน เป็นหน้าที่ที่มีผลต่อนักเรียนโดยตรง

- 3) หน้าที่ทางด้านการบริการทั่วไป เช่น การแนะแนวกิจกรรมเสริมหลักสูตร
บริการด้านสุขภาพอนามัย ซึ่งมีผลถึงนักเรียนโดยตรงเช่นกัน
- 4) หน้าที่ทางด้านธุรการ หรือการจัดการ ได้แก่ งานด้านธุรการ การเงิน อาคาร
สถานที่ ซึ่งหน้าที่นี้มีผลต่อการสอนของครู อาจารย์ ทางอ้อม
- 5) หน้าที่ทางด้านบริหารงานทั่วไป เป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องประสานสัมพันธ์
ทุก ๆ ด้าน เข้าด้วยกัน

แคมป์เบล และคณะ (Campbell and Others, 1976 : 136) ได้แบ่งงาน
บริหารการศึกษาออกเป็น 6 ประเภทคือ

- 1) ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน
- 2) หลักสูตรและการสอน
- 3) งานกิจการนักเรียน
- 4) งานบุคลากร
- 5) งานจัดหาเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ
- 6) การจัดการด้านธุรการและการเงิน

จากงานวิจัยของ โรเบิร์ต เอส ฟิสค์ (Robert S. Fisk, อ้างใน นพพงษ์
บุญจิตราดุลย์, 2529 : 18) ได้สรุปหน้าที่ของผู้บริหารได้ 4 ประการ ดังนี้คือ

- 1) การให้โอกาสทางการศึกษาและปรับปรุงการศึกษาในสถานศึกษาหรือบริการ
งานวิชาการ

- 2) บริหารบุคลากรในสถานศึกษา
- 3) บริหารงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและการประชาสัมพันธ์สถานศึกษา
- 4) บริหารงานเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ธุรการ การเงิน และการให้บริการ

สรุป ขอบเขตในการบริหารสถานศึกษาตามแนวนักการศึกษาที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า

การบริหารการศึกษา จะประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา การบริหารงาน
บุคคลในสถานศึกษา การบริหารที่สร้างความสัมพันธ์ในชุมชน การบริหารงานธุรการอาคาร
สถานที่ การบริหารกิจการนักเรียน

ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

ความหมายและแนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ได้มีผู้เสนอไว้หลายทัศนะ ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

สุมิตร คุณานุกร (2523 : 157) ให้ทรรศนะว่า งานวิชาการในสถานศึกษาหาได้มีความหมายแคบ ๆ อย่างที่เข้าใจทั่ว ๆ ไปถึงการเรียนการสอนในห้องเรียนเท่านั้นไม่แต่ยังหมายถึงกิจกรรมทุกอย่างภายในสถานศึกษาที่ก่อให้เกิดความรู้และการศึกษาของนักเรียน จุดมุ่งหมายหลักของงานวิชาการก็คือ การส่งเสริมให้นักเรียนได้มีความรู้ ความสามารถ และทัศนคติ ตามความมุ่งหมายของแผนการศึกษาชาติที่กำหนดไว้ คล้ายคลึงกับที่ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2527 : 7) ได้ให้ความหมายของงานวิชาการว่า หมายถึง การดำเนินงานทุกชนิด เพื่อจะส่งเสริมพัฒนาหรือปรับปรุงการเรียนการสอนของสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับครู หรือนักเรียนก็ตาม ส่วน พัฒนะ ภาสบุตร (2512 : 191) ได้กล่าวถึงงานวิชาการว่าเป็นงานที่จะต้องทำเพื่อดำเนินการสอนในสถานศึกษาให้เกิดผลดีแก่นักเรียน ให้นักเรียนได้เรียนรู้และได้ประสบการณ์ต่าง ๆ ตามที่ได้ระบุไว้ในวัตถุประสงค์ของแต่ละวิชาในหลักสูตร ในทำนองเดียวกัน ช่าง บัวศรี (2513 : 51) ได้ให้ความหมายของงานวิชาการไว้ว่า งานวิชาการ หมายถึง การปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น รวมถึงการวางแผนและนโยบายเกี่ยวกับการสอน ตลอดจนการประเมินผลการศึกษาในด้านต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับที่ จรินทร์ นาคศรีอาภรณ์ (2520 : 36) ให้ความเห็นว่า งานวิชาการ หมายถึง ความพยายามทั้งหมดที่ผู้บริหารและคณะครูช่วยกันปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและตรงตามเป้าหมายมากที่สุด นอกจากนั้น โรเบิร์ต เอส ฟิสส์ (อ้างใน สุขใจ ไสสุก, 2521 : 17) ให้ทรรศนะว่างานวิชาการเป็นความรับผิดชอบของสถานศึกษาตั้งแต่การบ่งถึงปรัชญา และจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงบุคคลในอาชีพต่าง ๆ ของชุมชนเป็นพื้นฐาน รวมถึงการประเมินผลโปรแกรมทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ ส่วน เอกวิทย์ ณ ถลาง (2526 : 113) กล่าวว่า งานวิชาการนั้นควรจะรวมการฝึกอบรมครูประจำการ การจัดชั้นเรียน การวัดผล

การศึกษา การค้นคว้าวิจัย การทำและใช้คู่มือครู การสาธิตแบบอย่าง และวิธีอันพึงประสงค์ การเผยแพร่ความรู้ การปรับปรุงด้านการเรียนการสอน การประเมินมาตรฐานการศึกษา และการนำเอาผลการประเมินนั้นมาใช้ปรับปรุงสถานศึกษาให้ก้าวหน้า การควบคุมดูแลเกี่ยวกับ หลักการสอน เครื่องใช้ในการเรียนการสอน การดำเนินงานทางวิชาการที่กระทรวงหรือกรม มอบหมาย รวมถึงการตรวจเยี่ยมและนิเทศ

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินการทุกอย่าง ทางวิชาการ อันจะทำให้การใช้หลักสูตรและการสอน ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพตรง ตามจุดหมายของการศึกษา

ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา เพราะจุดประสงค์หลักของการจัดตั้งสถานศึกษาคือการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนากำลังคน ไม่ว่าจะ เป็นสถานศึกษาประเภทใด มาตรฐานหรือคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษานั้นจะทราบได้ จากการพิจารณาจากผลงานทางวิชาการ กัญญา สาทร (2523 : 232) กล่าวว่า "ผู้บริหาร การศึกษาทุกคนควร จะรับผิดชอบเป็นผู้นำทางวิชาการเป็นอันดับแรกเพราะหน้าที่ของโรงเรียน หรือสถานศึกษาทุกแห่งคือให้ความรู้แก่นักเรียนทางด้านวิชาการ และงานด้านวิชาการนี้ผู้บริหาร ต้องถือว่าสำคัญกว่าด้านธุรการ ดังนั้นการแบ่งเวลาวันหนึ่ง ๆ ของผู้บริหารให้แก่งานต่าง ๆ ควรแบ่งให้แก่งานวิชาการมากที่สุด งานธุรการนั้นจำเป็นก็จริงแต่โดยหลักผู้บริหารการศึกษา แล้ว สำคัญรองจากงานวิชาการ" ซึ่งสอดคล้องกับที่ พันธ์ หันนาคินทร์ (2529 : 225) ให้ทรรศนะว่า งานหลักในการบริหารสถานศึกษา น่าจะเป็นงานที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน หรืองานวิชาการนั่นเอง ส่วนงานอื่นควรเป็นงานสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปด้วยดีเท่านั้น ในทำนองเดียวกัน อภิรักษ์ ฌ นคร (2517 : 43) ได้กล่าวว่า "การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญมากที่สุด ผู้บริหารทุกคน ควรรับผิดชอบวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของสถานศึกษา คือการให้บริการทางวิชาการ ผู้บริหารมีหน้าที่เป็นผู้นำทางวิชาการโดยการทำงาน ร่วมกับครู กระตุ้นเตือนครู ให้คำแนะนำ และประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมี

ประสิทธิภาพในด้านการสอน เช่นเดียวกัน ดาวเรือง รัตนิน (2518 : 19) ได้กล่าวว่ งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญของการบริหารการศึกษาทุกระดับ ซึ่งผู้บริหารการศึกษาจะต้องรับผิดชอบ ผู้บริหารการศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ประมวลผลการสอน อุปกรณ์ ตารางสอน แบบเรียน ห้องสมุด การวัดผลการศึกษาและการสอนต่าง ๆ ที่ทันสมัย อยู่เสมอ งานวิชาการจะชี้ให้เห็นถึงคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของหน่วยงาน นั้น ๆ ผู้บริหารการศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญ เอาใจใส่งานวิชาการเป็นพิเศษ และถือว่าการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนการสอนในสถานศึกษา นอกจากนี้ สมิท เคร๊าส์ และแอทคินสัน (Smith, Krouse, and Atkinson, 1961 : 170) ได้เสนอแนะให้ผู้บริหารใช้เวลากับงานวิชาการมากเป็นอันดับแรกโดยแบ่งงานผู้บริหารสถานศึกษา ออกเป็น 7 ประเภท ดังนี้

- 1) งานบริหารในหน้าที่ทั่วไป ร้อยละ 5
- 2) งานบริหารเกี่ยวกับบุคลากร ร้อยละ 20
- 3) งานบริหารวิชาการ ร้อยละ 40
- 4) งานบริหารเกี่ยวกับการเงิน ร้อยละ 5
- 5) งานบริหารเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ร้อยละ 5
- 6) งานบริหารเกี่ยวกับชุมชน ร้อยละ 5
- 7) งานบริหารเกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษา ร้อยละ 20

จากแนวความคิดและข้อเสนอแนะดังกล่าว จะเห็นว่าการบริหารงานวิชาการ เป็นงานที่มีความสำคัญสำหรับการบริหารการศึกษาเป็นอย่างมาก เป็นเครื่องชี้ความสำเร็จที่ พัฒนาคุณภาพของเยาวชน ให้มีความรู้ ความสามารถ ออกไปมีความสำเร็จในการประกอบ อาชีพตามสาขาที่เรียน

1. ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงขอบข่ายของงานด้านวิชาการไว้หลาย แนวความคิด สุธีระ ทานตวนิช (2521 : 153) ได้ให้ความเห็นว่า การบริหารงานวิชาการ นับว่าเป็นงานหลักของสถานศึกษา เพราะวัตถุประสงค์ที่ตั้งสถานศึกษาขึ้นมา ก็เพื่อเป็นแหล่ง ที่ให้ความรู้แก่ผู้เรียน และได้เสนอแนะขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้

- 1) งานที่เกี่ยวกับหลักสูตร
- 2) งานที่เกี่ยวกับประมวลการสอน
- 3) งานที่เกี่ยวกับการทำโครงการสอน
- 4) แผนการสอนวิชาต่าง ๆ
- 5) การจัดทำคู่มือสอน
- 6) การพิจารณาแบบเรียนและหนังสือประกอบ
- 7) การทำตารางสอน
- 8) การจัดแบ่งกลุ่มนักเรียน
- 9) การจัดทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 10) การจัดครูเข้าสอน
- 11) การพัฒนาการสอน
- 12) การจัดทำอุปกรณ์การสอน
- 13) การนิเทศการสอน
- 14) การวัดผลและประเมิน

สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (2525 : 40) ได้กำหนดขอบข่ายงานวิชาการที่สำคัญไว้ดังนี้คือ

- 1) งานด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดแบ่งกลุ่มนักเรียน การจัดทำตารางสอน การกำหนดแบบเรียน และการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา
- 2) งานด้านปรับปรุงการเรียนการสอน ได้แก่ การนิเทศ และการพัฒนาบุคลากรประจำการ
- 3) งานด้านวัดและประเมินผล

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2520 : 73) กล่าวถึง ความรับผิดชอบหลักของผู้บริหารการศึกษาเกี่ยวกับการบริหาร และการปรับปรุงงานด้านวิชาการว่า

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบการพัฒนาจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย และนโยบายของสถานศึกษา เพื่อที่จะได้ใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอน การจะทำเช่นนี้ได้ ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถ 4 ประการคือ

1.1) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของนักเรียนกับจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา และข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1.2) กำหนดจุดมุ่งหมาย และนโยบายที่เหมาะสมสำหรับสถานศึกษา โดยเฉพาะ

1.3) จัดหน่วยงานการสอนเพื่อให้สามารถดำเนินการตามเป้าหมายที่วางไว้

1.4) ประสานเป้าหมายและนโยบายของหน่วยงานภายในสถานศึกษาให้สอดคล้องกัน

2) ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องรับผิดชอบการวางตัวบุคลากร คือ

2.1) กำหนดลักษณะงานของแต่ละตำแหน่งหน้าที่

2.2) สรรหาและเลือกบุคลากร

2.3) กำหนดตัวผู้สอนหรือเปลี่ยนแปลงตัวผู้สอน

2.4) พิจารณาให้คุณให้โทษแก่บุคลากร

3) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบในการจัดสรรเวลาและสถานที่ คือ

3.1) จัดประเมินความต้องการด้านเวลาและสถานที่ สำหรับการสอนที่เปลี่ยนแปลงจากเดิม

3.2) จัดสรรเวลาและสถานที่ให้กับกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ

3.3) จัดกลุ่มนักเรียนเพื่อประโยชน์ของการสอน

4) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบในการจัดหาและใช้วัสดุ อุปกรณ์ คือ

4.1) จัดประเมินความต้องการด้านวัสดุอุปกรณ์

4.2) จัดสรรวัสดุอุปกรณ์

4.3) ประสานงานการใช้วัสดุอุปกรณ์

4.4) ควบคุมการเลือกสรร วัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็น

4.5) ช่วยพัฒนา วัสดุอุปกรณ์ซึ่งใช้เอง

5) ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องรับผิดชอบการบริการส่งเสริมการเรียนการสอน

5.1) จัดประเมินความต้องการด้านบริการสนับสนุนการสอน

5.2) ประสานงานด้านบริการ การส่งเสริมการสอน

6) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน คือ

- 6.1) ติดต่อสื่อสารกับชุมชนเพื่อทราบความต้องการของชุมชน
- 6.2) อธิบายนโยบายการศึกษา และรายงานปัญหาและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนแก่ชุมชน
- 6.3) จัดระบบการรายงานการศึกษาของนักเรียนแก่ผู้ปกครอง
- 6.4) สื่อความต้องการของชุมชนต่อครู-อาจารย์ และเจ้าหน้าที่

7) ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องรับผิดชอบการจัดอบรมเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนคือ

- 7.1) จัดให้มีการอบรม ครู-อาจารย์
- 7.2) แนะนำการเข้ารับการอบรมแก่ครู ในกรณีที่จะส่งครูไปรับการอบรมภายนอกสถานศึกษา
- 7.3) จัดอบรมครูโดยเป็นผู้ทำเสียเอง
- 7.4) จัดและประสานงานฝึกอบรมเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 7.5) ฝึกอบรมบุคลากรให้สามารถดำเนินการฝึกอบรม
- 7.6) ประเมินผลการฝึกอบรม

8) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบในการประเมินผลความต้องการของสถานศึกษา ประเมินผลของกระบวนการและผลผลิตของสถานศึกษาด้วยการ

- 8.1) เก็บรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับการทำงานของครู
- 8.2) เก็บรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ขอบเขตการบริหารงานด้านวิชาการมีขอบเขตกว้างขวาง มีใจเฉพาะการสอนในห้องเรียนเท่านั้น แต่จะรวมถึงกิจกรรมทุกอย่างในสถานศึกษา ที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้และความสามารถ ดังนั้นจึงสรุปลักษณะงานวิชาการของสถานศึกษา เป็นหมวดหมู่ใหญ่ ๆ ดังนี้คือ งานด้านการจัดกิจกรรมทางวิชาการ และบริการชุมชน งานด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน งานด้านนิเทศและพัฒนาบุคลากร งานบริการวัสดุและอุปกรณ์ทางการศึกษา งานวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา

สำหรับการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิค ได้กำหนดขอบข่ายของ การบริหารงานวิชาการตามระเบียบกรมอาชีวศึกษา ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ.2529 ไว้ 4 งานดังนี้คือ งานหลักสูตรพิเศษ งานหลักสูตรและการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด

1.1 การบริหารงานหลักสูตรพิเศษ

กรมอาชีวศึกษา (2534 : 17) ได้กล่าวถึงภารกิจของงานหลักสูตรพิเศษ ไว้ โดยให้รับผิดชอบโครงการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพแก่ ประชาชนในท้องถิ่น เช่น โครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรระยะสั้น โครงการฝึกอบรมอาชีพ เกษตรกรรมเคลื่อนที่ โครงการอาชีวศึกษาเพื่อแก้ปัญหาความยากจนในชนบท และโครงการ อาชีวศึกษาพัฒนา เป็นต้น ซึ่งเป็นการให้บริการแก่ชุมชนตามทัศนะของนักการศึกษาดังต่อไปนี้

จาคอบสัน และคณะ (Jacobson and Others, 1963 : 466-478)

ได้เสนอความคิดเห็นในทำนองเดียวกันว่า สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมในด้านต่าง ๆ คือ เอกสารและสิ่งพิมพ์ของสถานศึกษาออกเผยแพร่ บริการเสนอข่าวสารจากสถานศึกษาถึงบ้าน เป็นประจำ จัดนิทรรศการภายในสถานศึกษา จัดโครงการทางวิชาการสำหรับประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สิริ รังสินันท์ (2529 : 58) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การให้บริการแก่ ชุมชนอาจให้ได้ทั้งทางด้านวิชาการบุคคล เงิน วัสดุ และการสนับสนุนทางการร่วมมือ ร่วมใจ หรือร่วมกำลังใจ แต่ทั้งนี้จะต้องไม่ขัดกับกฎหมายและระเบียบแบบแผน ซึ่งสามารถชี้ให้เห็น โดยสังเขปดังนี้

- 1) บริการด้านวิชาการ เป็นการเผยแพร่ความรู้ ความคิด และทักษะ บางอย่างแก่ชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนที่ได้รับบริการ
- 2) บุคคล เป็นการให้บริการที่เป็นลักษณะ ให้ครู เจ้าหน้าที่ และ นักเรียนไปช่วยพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ
- 3) การเงินและวัสดุ การให้บริการด้านนี้จะต้องไม่ขัดกับระเบียบ แบบแผนของทางราชการ
- 4) การให้ความร่วมมือร่วมใจหรือการให้กำลังใจในการพัฒนาชุมชน

สถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ถ้าสถานศึกษาแสดงออกซึ่งความร่วมมือร่วมใจ หรือให้กำลังใจต่อการพัฒนาชุมชนแล้ว ชุมชนก็ย่อมมีความเข้าใจอันดีต่อสถานศึกษา มองสถานศึกษาในทางดี และชุมชนก็จะสนับสนุนสถานศึกษา ในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ หรือการบริหารงานหลักสูตรพิเศษ จึงต้องให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

1.2 การบริหารหลักสูตรและการสอน

หลักสูตรเป็นส่วนสำคัญของการจัดการศึกษา เพราะเป็นแม่บทในการกำหนดโครงการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาเดิมจะต้องจัดขึ้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา หลักสูตรมีความหมายกว้างขวางมาก มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

กรมวิชาการ (2522 : 4) ระบุว่า "หลักสูตร คือ ข้อกำหนดแผนการเรียนการสอน อันเป็นส่วนรวมของประเทศ เพื่อนำไปสู่ความมุ่งหมายตามแผนการศึกษาแห่งชาติ" ส่วน วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525 : 2) กล่าวว่า "หลักสูตร หมายถึง ประสมการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้แก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ และพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่โรงเรียนปรารถนา" นอกจากนี้ สาโรช บัวศรี (2525 : 24) กล่าวว่า "หลักสูตรคือการวางแผนชนิดหนึ่ง" ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เซอเลอร์ อเล็กซานเดอร์ และเลวิส (Saylor, Alexander and Lewis, 1981 : 8) กล่าวไว้โดยสรุปว่า "หลักสูตร คือ แผนของการกำหนดชุดการเรียน เพื่อความเหมาะสมสำหรับการให้บุคคลได้รับการศึกษา" ในทำนองเดียวกัน นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2529 : 158-159) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 4 ประการดังต่อไปนี้

- 1) หลักสูตร หมายถึง ข้อกำหนดที่ว่าด้วยจุดหมาย แนวทาง วิธีการ และเนื้อหา ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 2) หลักสูตร หมายถึง ข้อกำหนดอันประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย โครงสร้างและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอน
- 3) หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อให้ได้เรียนรู้ มีทักษะ เกิดความคิดและทัศนคติ อันจำเป็นต่อการดำรงชีวิต

4) หลักสูตร หมายถึง โครงการศึกษา ที่กำหนดให้นักเรียนเรียนรู้และพัฒนาตนเองตามแผนการศึกษาหรือโครงการศึกษาที่โรงเรียนปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุผลทางการศึกษาตามแผนการศึกษา

เช่นเดียวกัน เสนีย์ พิทักษ์อรณพ (2528 : 15) ได้กล่าวไว้ว่า "หลักสูตร คือ ข้อกำหนดแผนการเรียนการสอน อันเป็นส่วนรวมของประเทศ เพื่อเป็นแนวทางการสอนของครูในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่ความมุ่งหมายตามแผนการศึกษาแห่งชาติ" ส่วน สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2529 : 147) กล่าวว่า "หลักสูตร หมายถึง ประมวลกิจกรรมและประสบการณ์ทั้งหลายที่มีอยู่ในและนอกห้องเรียน ซึ่งโรงเรียนจัดขึ้น เพื่อช่วยให้เด็กเกิดพัฒนาการทุกด้าน" และ ช่าง บัวศรี (2531 : 6) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า "หลักสูตร คือ แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดหมาย การจัดเนื้อหาสาระกิจกรรม และประมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ตามจุดหมายที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ กรมอาชีวศึกษา (2531 : 3) ระบุว่า "หลักสูตร หมายถึง แผนการเรียนการสอน ที่จัดประสบการณ์ไว้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปตามจุดประสงค์ของการเรียนการสอน" นอกจากนั้น สมิธ เควีส์

นอกจากนั้น สมิธ เควีส์ และแอทคินสัน (Smith, Krouse, and Atkinson, 1961 : 173-174) กล่าวไว้ว่า หน้าที่ของครูใหญ่เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร ได้แก่ การพิจารณาจัดแบบเรียนและอุปกรณ์อื่น ๆ การจัดตารางเรียนและการใช้ห้องเรียน การกำหนดจำนวนครู การตัดสินใจด้านการใช้หลักสูตร การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร การจัดหลักสูตร ให้เหมาะสมกับการเรียนและการเป็นผู้นำการพัฒนาหลักสูตร ในทำนองเดียวกัน นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2529 : 159) กล่าวไว้ว่า การบริหารหลักสูตร หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่บุคคลร่วมมือกันดำเนินการโดยมีเครื่องมือคือ หลักสูตร ในอันที่จะเตรียมเด็กหรือเยาวชนให้เกิดความรู้ เจตคติ และประสบการณ์เพื่อดำเนินชีวิตในสังคมให้ถูกต้องและเป็นสมาชิกที่มีประสิทธิภาพ

นอกจากนั้น ชูใจ ศรีรัตน์ (2517 : 74) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับการสอน วิชาชีพว่า ครูที่สอนวิชาชีพ จะต้องมีความรู้เรื่องวิชาชีพนั้น ๆ และมีความสามารถใกล้เคียงกับผู้ที่กำลังประกอบอาชีพนั้น ๆ อยู่ในตลาดแรงงาน ซึ่งสอดคล้องกับที่ มานิดา อุษชิน (2526 : 1) เสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของครูวิชาชีพไว้ดังนี้

- 1) ครูต้องมีแนวทางในการสอนวิชาชีพ ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาสมรรถภาพที่จะทำให้สามารถปฏิบัติงานของกิจกรรมการสอนได้
- 2) ครูต้องใช้วิธีการสอนที่สามารถให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือเกิดการเรียนรู้ หรือเกิดประสบการณ์แก่ตามจุดประสงค์การเรียนรู้หรือจุดประสงค์ของการทำงานนั้น
- 3) ครูต้องสอนแต่สิ่งจำเป็นตามลำดับของการจัดการ สภาพการณ์ในการสอนที่จำเป็นแก่การเรียนรู้ โดยมีการวางแผนการสอน หรือโครงการสอนไว้อย่างดี
- 4) ครูต้องรู้จักใช้กลวิธีที่จะเร้าให้ผู้เรียนสนใจเรียนโดยสร้างสภาพการสอนที่ใช้วิธีจัดสภาพภายนอกและสภาพภายในให้สอดคล้องกัน เพื่อให้เกิดความรู้หรือทักษะวิชาชีพนั้น

นอกจากนี้ มานิดา ยังได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของการสอนวิชาชีพ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการสอนวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรว่า จะประกอบด้วย 4 "M" คือ

- 1) Mind หมายถึง การสอนวิชาชีพนั้นผู้บริหารการศึกษาที่ดี ผู้สอนที่ดี จะต้องทุ่มเทกำลังใจ อุทิศเวลา ไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย มีความพร้อมทุกด้าน ต้องกระตือรือร้น คิดสร้างสรรค์ และริเริ่มตื่นตัวอยู่เสมอ จัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามโปรแกรมการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ โดยมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกันกับหลักปรัชญา จิตวิทยาและวิธีการสอนวิชาชีพอย่างแท้จริง
- 2) Machine หมายถึง การสอนวิชาชีพ จำเป็นต้องมีเครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องจักร อุปกรณ์ช่วยสอนครบถ้วนอย่างพร้อมเพียงจริง ๆ การสอนวิชาชีพจะใช้สอดคล้องกับกระดานดำนั้นย่อมไม่ได้ผลดี
- 3) Materials หมายถึง การสอนวิชาชีพนั้นจำเป็นต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ในการฝึกปฏิบัติ จะต้องใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีมาตรฐานและจำนวนเพียงพอจึงจะช่วยให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนได้พอดี
- 4) Money หมายถึง การสอนวิชาชีพนั้นจะต้องใช้เงินเป็นปัจจัยในการดำเนินการเพื่อจัดหาเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ วัสดุฝึกต่าง ๆ ให้สมบูรณ์และจะต้องหาทาง

ให้มีการเกิดรายได้ เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการสอนอีกด้วย การสอนวิชาชีพนั้นจะต้องใช้เงินลงทุนที่หวังผลกำไรกลับมาเป็นต้นทุนไม่ได้ แต่ผลกำไรนั้นก็คือคุณภาพของผู้เรียนหรือ อื่นๆ หนึ่งผู้เรียนมีสมรรถภาพทางวิชาชีพ

จึงสรุปได้ว่า การบริหารหลักสูตรและการสอนเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการนำหลักสูตรเข้าสู่ภาคปฏิบัติ โดยผู้บริหารโรงเรียนต้องกระทำในสิ่งต่อไปนี้คือ การวางแผนงาน การมอบหมายงาน การควบคุม และการประเมินผล การใช้หลักสูตรและการสอนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการบริหารหลักสูตรและการสอน

1.3 การบริหารงานสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนและอุปกรณ์เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับอาจารย์ในเรื่องการเรียนการสอน โดยเฉพาะในการสอนวิชาชีพที่มุ่งให้นักเรียนนักศึกษา ได้รับประสบการณ์โดยตรง และเป็นการฝึกทักษะ สื่อการเรียนการสอน และอุปกรณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอนนั้นมีนักบริหารและนักวิชาการให้ทัศนะไว้ดังต่อไปนี้

บุญญา สาทร (2521 : 247-248) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุทุกชนิดที่นำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น แบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ รูปภาพ แผนที่ ลูกโลก แผนภูมิ รูปหุ่นเหมือนของจริง วิหุญ โทรทัศน์ เครื่องอัด และเครื่องขยายเสียง เครื่องฉายภาพนิ่ง เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องสอน (Teaching machine) เครื่องคิดเลข เครื่องคอมพิวเตอร์ กระดานดำ ซอเล็ก ปากกา ดินสอ ยางลบ และวัสดุอย่างอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนทุกชนิด

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2527 : 151) กล่าวไว้สรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอนนั้นหมายถึง อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยพัฒนาการเรียนของนักเรียนหรือการสอนของครูให้ดีขึ้น โดยแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

- 1) สื่อที่เป็นสิ่งตีพิมพ์ ได้แก่ หนังสือ วารสาร เอกสารต่าง ๆ ที่จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเป็นส่วนช่วยให้เกิดการเรียนการสอน
- 2) สื่อที่ไม่เป็นสิ่งตีพิมพ์ ได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์โสตทัศนศึกษา เครื่องมือต่าง ๆ เช่น เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายฟิล์มสตริป เครื่องฉายภาพยนตร์ เป็นต้น

สวัสดี สุวรรณอักษร (2528 : 128) กล่าวถึงวิธีการที่ผู้บริหารน่าจะนำมาปฏิบัติในเรื่องสื่อการเรียนการสอนไว้พอสรุปได้ว่า จะต้องจัดทำบัญชีสิ่งที่มีอยู่แล้ว แล้วสำรวจความต้องการของครู-อาจารย์ จัดประชุมครู-อาจารย์เพื่อวางแผนในการจัดซื้อจัดหาจัดอบรมครู-อาจารย์ในเชิงปฏิบัติการผลิต และการใช้ดูแลเอาใจใส่ครู ใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนให้คุ้มค่าติดตามและประเมินผลการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

กรมอาชีวศึกษา (2530 : 18-19) กล่าวถึงสื่อการเรียนการสอนไว้ดังต่อไปนี้

1) สื่อการเรียน ได้แก่ แบบเรียน ตำราเรียน หนังสือเรียนที่ใช้เป็นสื่อในการถ่ายโอนความรู้ หรือให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนที่ดีจะต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- 1.1) บอกเนื้อหาความรู้ที่สามารถสร้างเสริมให้เกิดทักษะประสบการณ์ ความคิดรวบยอด
- 1.2) ครอบคลุมเนื้อหาครบถ้วนตามลำดับความยากง่าย และสอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชาในหลักสูตร
- 1.3) มีจุดประสงค์ที่บ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ประเมินผลการเรียนการสอนได้ตรงตามจุดประสงค์นั้น ๆ
- 1.4) มีกิจกรรมปฏิบัติหรือกิจกรรมเสริม ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนนักศึกษาได้มีโอกาสลงมือกระทำกิจกรรมด้วยตนเอง
- 1.5) เป็นหนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้ใช้ในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการได้

2) สื่อการเรียนการสอน คือ สิ่งที่ครู อาจารย์จะต้องจัดหา เพื่อใช้เป็นสื่อในการสอน อาจจะเป็นอุปกรณ์ช่วยสอน เช่น แผนภูมิ แผนภาพ แบบจำลอง ตัวอย่าง สิ่งของ แผ่นใส สไลด์ วีดีโอเทป เอกสาร หนังสือค้นคว้าต่าง ๆ และรวมถึงแผนปฏิบัติการสอนอีกด้วย

ซารง บัวศรี (2531 : 275) กล่าวถึง สื่อการเรียนการสอนไว้สรุปได้ว่า เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการปฏิบัติงานของผู้สอนมาก ปัญหาที่มักเกิดขึ้น

อยู่เสมอก็คือผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบไม่สามารถจัดหาให้ได้ทันเวลาที่ผู้สอนจะใช้เพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว ผู้บริหารที่รับผิดชอบจะต้องเตรียมการแต่เนิ่น ๆ และวางแผนในการดำเนินงานให้รอบคอบ ส่วน ธงชัย สุวัฒน์เมฆินทร์ (2532 : 5) ระบุถึงสื่อการเรียนการสอนไว้ สรุปได้ว่า ได้แก่ สิ่งที่กรม และสถานศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อให้ความสะดวก และช่วยเหลือครู อาจารย์ ให้สามารถใช้หลักสูตรหรือสอนแต่ละวิชาได้ถูกต้อง ปัญหาที่พบคือความล่าช้าไปสู่ผู้ใช้ นอกจากนี้ พิชรี สว่างทรัพย์ (2532 : 8) กล่าวถึง การใช้สื่อการเรียนการสอนได้ว่า "สื่อการเรียนการสอน ควรใช้ในรูปสื่อประสม คือ ใช้ตำราเรียนควบคู่กับอุปกรณ์ช่วยสอน เอกสารอ้างอิง หรือหนังสือประกอบการเรียนอื่น ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสารทางอาชีพ และธุรกิจ เป็นต้น"

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหารงานสื่อการเรียนการสอน ได้แก่ กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน อันได้แก่ สิ่งต่าง ๆ ทั้งที่เป็นสิ่งตีพิมพ์ และไม่ใช้สิ่งตีพิมพ์ สื่อทัศนวัสดุ และการบริการเกี่ยวกับการให้ความรู้ในการจัดทำ และการใช้อุปกรณ์การสอนแบบต่าง ๆ เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.4 การบริหารงานวัดผลและประเมินผล

การบริหารงานวัดผลและประเมินผลเป็นภารกิจอย่างหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับ การบริหารงานวิชาการ ซึ่งมีความสำคัญต่อการปรับปรุงการเรียนการสอน

สุภาพ วาดเขียน และอรพินทร์ โภชนดา (2520 : 2-3) ได้กล่าวว่า การวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา มีคำบางคำที่เกี่ยวข้องและจำเป็นต้องทราบคือ

1) การทดสอบ (Test) หมายถึง การใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการทดสอบ หรือขบวนการอันมีระบบที่ใช้ในการวัดเปรียบเทียบพฤติกรรมของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เช่น เปรียบเทียบความสามารถ สมรรถนะ ผล ความสนใจ เป็นต้น

2) การวัดผล (Measurement) เป็นขบวนการที่กำหนดตัวเลขให้กับวัตถุสิ่งของ หรือบุคคลตามความมุ่งหมายที่จะวัด แล้วสอบและเปรียบเทียบลักษณะความแตกต่างที่ปรากฏอยู่ในสิ่งที่จะวัดนั้น ๆ เช่น วัดความสามารถทางสมอง วัดคุณสมบัติทางกายภาพ การวัดเป็นขบวนการที่กว้างขวางมากกว่าการทดสอบ การวัดผลทางการศึกษา มักใช้กับสิ่งซึ่งจะต้องตีความหมายของผลมากกว่าการสอบ เฟ่งเสียงถึงตัวผู้เข้ารับการสอบมากกว่าการสอบ

3) การประเมินผล (Evaluation) เป็นการพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับคุณภาพ คุณค่า ความจริงที่ขึ้นอยู่กับวิธีการหลาย ๆ อย่าง การประเมินผลจะมีคุณประโยชน์มากก็ต่อเมื่อได้ผลหรือข้อมูลที่ถูกต้องแน่นอน

วรสุตา บุญไวโรจน์ (2526 : 254) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า การวัดผลและการประเมินผลเป็นกระบวนการที่แตกต่างกันแต่ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน กล่าวคือ การวัดผลหมายถึง กระบวนการที่ได้มาซึ่งตัวเลข จำนวน หรือปริมาณใดปริมาณหนึ่งโดยอาศัยเครื่องมือหรือวิธีการต่าง ๆ เช่น การสังเกต การตรวจผลงาน การสัมภาษณ์ และการใช้แบบทดสอบ ส่วนการประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่นำเอาผลของการวัดมาพิจารณาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วตัดสินตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ส่วน ชวาล แพรัตกุล (2528 : 4) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายในการวัดผลและประเมินผลการศึกษาเป็นการปรับปรุงและพัฒนาสมรรถภาพมนุษย์ ทำให้นักเรียนตั้งใจเรียนและเรียนดีขึ้นเพราะการประเมินผลช่วยกระตุ้นนักเรียนให้ทบทวนความรู้ที่เรียนมา นักเรียนจะทราบความก้าวหน้าในการเรียนของตน นอกจากนั้น ยังเป็นเครื่องมือของครูในการพิจารณาปรับปรุงการเรียนการสอนและช่วยให้การตัดสินใจมีความเที่ยงตรงแน่นอนและยุติธรรมมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของวรสุตา บุญไวโรจน์ (2526 : 254-255) ที่กล่าวว่า การวัดผลและประเมินผล การเรียนการสอนเป็นขบวนการที่ช่วยให้ผู้สอนทราบว่า ผู้เรียนสอบได้หรือสอบตก หรือได้กี่เปอร์เซ็นต์เท่านั้น แต่เป็นขบวนการที่ควบคู่ไปกับการศึกษาอบรมและพัฒนาความเจริญของงานให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนดังจะเห็นได้จากวัตถุประสงค์ต่อไปนี้

ก. ด้านผู้เรียน

- 1) เพื่อให้ผู้เรียน รู้ความสามารถของตนเองว่ามีจุดเด่นหรือจุดบอดตรงไหนจะได้หาทางปรับปรุงแก้ไขต่อไป
- 2) เพื่อกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการเล่าเรียน
- 3) เพื่อให้ผู้เรียนทราบจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้นั้น การสอนจะทำให้ผู้เรียนเห็นแนวทางว่าควรต้องการให้รู้ เข้าใจหรือทำอะไรได้บ้าง
- 4) เพื่อให้ผู้เรียนสร้างขบวนการเรียนที่ถูกต้องการร่วมเฉลยข้อสอบ

ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนจะทำให้ผู้เรียนทราบว่าตนไม่เข้าใจหรือเข้าใจผิดอย่างไรและสิ่งที่ถูกต้องเป็นอย่างไร

ข. ด้านผู้สอนและฝ่ายบริหารโรงเรียน

- 1) เพื่อทราบปริมาณความงอกงามของผู้เรียนในทุกด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาและใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้ก้าวหน้าตามระดับความสามารถแห่งตน
- 2) เพื่อช่วยให้การคัดเลือกประสบการณ์และวิธีการสอนแบบทดสอบที่จะบอกให้ผู้สอนทราบว่าประสบการณ์ใดที่ผู้เรียนควรทราบแต่ไม่ได้สอน หรือวิธีสอนและกิจกรรมใดที่เหมาะสมกับผู้เรียน
- 3) เพื่อเป็นแนวทางให้ครูทราบประสิทธิภาพในการสอนของตน
- 4) เพื่อทราบถึงความสนใจ หักสนใจ สภาพทางอารมณ์ สังคม และความต้องการของผู้เรียนเพื่อนำไปใช้ทางด้านแนะแนว
- 5) เพื่อช่วยในการจัดตำแหน่ง เช่น ในการพิจารณารับนักเรียนเข้าใหม่ การจัดชั้นเรียน การเลื่อนชั้น และการจัดกลุ่มในห้องเรียน เป็นต้น
- 6) การวัดผลการศึกษาที่มีส่วนช่วยในด้านการนิเทศ และการบริหารการเรียนการสอน ช่วยให้ผู้บริหารทราบว่าควรจะอบรมครูหรือนำครูในเรื่องอะไร โดยชี้ผลจากการวัดผลและประเมินผลนักเรียนเป็นหลัก
- 7) เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุงและแก้ไขโปรแกรมการสอนของโรงเรียน
- 8) เพื่อเป็นข้อมูลที่จะนำไปสู่การวิจัยทางสาขาสังคมศาสตร์ต่อไป
พนัส หันนาคินทร์ (2529 : 249) ได้กล่าวเสริมไว้ว่า ครูใหญ่มีหน้าที่เกี่ยวกับการประเมินผลการศึกษาดังต่อไปนี้
  - 1) กำหนดนโยบายโดยทั่วไปเกี่ยวกับการประเมินผล
  - 2) จัดหา เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่จำเป็นในการสอน เช่น เครื่องพิมพ์ กระดาษไข กระดาษโรเนียว ตลอดจนเจ้าหน้าที่เพื่อการนั้น

3) พยายามหาทางส่งเสริมครู ให้มีความสามารถในการประเมินผลเพิ่มขึ้น ทั้งเทคนิคการออกข้อสอบ การให้คะแนน การประเมินผลข้อสอบ การประเมินผลการสอน ตลอดจนการรายงานผลการสอบ

4) การจัดตารางสอบ กำหนดผู้คุมสอบ เวลาที่ใช้ในการสอบ

5) การจัดห้องสอบ ที่นั่ง สร้างบรรยากาศให้เหมาะสมแก่การสอบ

6) จัดให้ครู อาจารย์ได้ทราบและเข้าใจระเบียบเกี่ยวกับผู้เข้าสอบ และผู้ควบคุมการสอบ เพื่อจะได้ปฏิบัติให้เป็นแนวเดียวกัน

7) ครูใหญ่ทำการประเมินผลการสอบเมื่อพบข้อบกพร่องต้องหาทางแก้ไข

8) ครูใหญ่คอยตรวจสอบ แนะนำให้ครู อาจารย์ดำเนินการไปตาม หลักเกณฑ์การประเมินผล ตามที่กำหนดในระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ อย่างถูกต้องครบถ้วน

กรมอาชีวศึกษา (2525 : 5) ได้กล่าวถึง การวัดผลและประเมินผล ของวิทยาลัยอาชีวศึกษา หน้าที่ของผู้บริหารวิทยาลัยคือ การจัดให้มีการประเมินผลการเรียน การสอน ตามระเบียบและหลักเกณฑ์การให้คะแนน ผลการเรียนการสอน กำหนดเนื้อหาที่สอน และส่งเสริมให้ครู อาจารย์มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียน การสอน

จึงสรุปได้ว่า การวัดผลและประเมินผลเป็นภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับด้านการบริหารงานวิชาการ ที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีระบบ เพื่อประเมินผลการเรียนการสอนทั้งก่อนการสอน ระหว่างการเรียนการสอน และหลังจาก จบการเรียนการสอน ทั้งนี้รวมถึงการประเมินผลการสอนของครูด้วยการวัดผลและประเมินผล จึงต้องอาศัยกระบวนการบริหาร ดำเนินการร่วมกับครู อาจารย์ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ขึ้น และนำหลักเกณฑ์ไปสู่ภาคปฏิบัติและประเมินผลตามหลักเกณฑ์ที่ได้วางไว้ เพื่อปรับปรุง การวัดผลและประเมินผลให้มีประสิทธิภาพ

1.5 การบริหารงานห้องสมุด

การบริหารงานห้องสมุด เป็นภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษาอีกอย่างหนึ่ง อันเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน

สุทธิลักษณ์ อัมพันธ์วงศ์ (2525 : 1) ได้กล่าวไว้ว่า ห้องสมุดคือ แหล่งที่รวบรวมวัสดุเพื่อการศึกษาและค้นคว้าวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับที่ กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ (2531 : 68) ได้กล่าวไว้ว่า ห้องสมุดคือ สถานที่เก็บรวบรวมหนังสือ สิ่งพิมพ์ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งที่มีรรูความรู้ต่าง ๆ ห้องสมุดที่สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ของคนจำนวนมาก จะมีการจัดระเบียบเพื่อให้ผู้ใช้สามารถหาความรู้หรือประโยชน์จากสรรพวิทยาการที่รวบรวมไว้นั้นโดยสะดวก

ในส่วนที่กล่าวถึงห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยนั้น ได้มีนักวิชาการให้ทัศนะไว้ดังนี้คือ

สุทธิลักษณ์ อัมพันธ์วงศ์ (2525 : 6) กล่าวไว้ว่า ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยทุกแห่งได้จัดให้มีห้องสมุดขึ้นเพื่อจัดหาหนังสือและวัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ ไว้ประกอบหลักสูตรการสอน เพื่อการค้นคว้าวิจัย เพื่อให้บริการแก่ชุมชน และเพื่อรักษาศิลปวัฒนธรรมของชาติ ผู้มีสิทธิเข้าใช้ได้คือ นิสิต นักศึกษาและอาจารย์ของวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยนั้น ๆ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย อนุญาตให้นักวิจัยของหน่วยราชการต่าง ๆ และชาวต่างประเทศที่ทำการวิจัยเรื่องเกี่ยวกับเมืองไทยเข้าใช้ได้อีกด้วย ส่วน กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ (2531 : 70) กล่าวไว้ว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย จะจัดหาหนังสือหนักไปทางแขนงวิชาการที่มหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยนั้น ๆ เปิดสอน เช่น วิทยาลัยวิชาการศึกษา มักจะมีหนังสือส่วนใหญ่เกี่ยวกับการศึกษา มหาวิทยาลัยแพทย์ จะมีหนังสือส่วนใหญ่เกี่ยวกับวิชาแพทย์ แต่ทั้งนี้ไม่เป็นข้อจำกัดเสมอไป ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย อาจจัดหาหนังสือหมวดอื่น ๆ เพื่อนิสิต นักศึกษาและครูอาจารย์ใช้ประโยชน์ประกอบการเรียนการสอนและการดำรงชีวิตด้วย ซึ่งคล้ายคลึงกับ วนิดา เสรีเศรษฐ และคณะ (2531 : 19) กล่าวไว้ว่า ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย คือห้องสมุดที่จัดตั้งขึ้นในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย เพื่อให้บริการแก่นิสิต นักศึกษา และอาจารย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) เป็นศูนย์วิชาการ และศูนย์บริการที่สามารถให้บริการในด้านกำรเรียนการสอน และการศึกษาค้นคว้าวิจัยของอาจารย์ ข้าราชการ และนิสิตนักศึกษาทุกระดับ
- 2) รวบรวมหนังสือ สิ่งพิมพ์และวัสดุการศึกษาทุกชนิดที่เป็นมรดกทางความคิด ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ

3) เป็นศูนย์บริการข้อมูลสารสนเทศ (Information Center) ประสานงานกับระบบสารสนเทศแห่งชาติ

4) บริการทางวิชาการให้แก่สังคมและชุมชน

พวา พันธุ์เมฆา (2521 : 19) ได้กล่าวไว้ทำนองเดียวกันว่า การบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน หมายถึง การดำเนินการดูแลควบคุมให้มีการทำงานในสายงานต่าง ๆ ในห้องสมุดเป็นไปอย่างเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ

การบริหารงานห้องสมุดของโรงเรียนก็เช่นเดียวกับการบริหารงานขององค์กรอื่น ๆ ทั่วไป คือสามารถให้หลักการตามขั้นตอนที่ปฏิบัติกันอยู่มาใช้ได้

ขั้นตอนในการบริหารควรมีดังนี้

- 1) การวางนโยบายและกำหนดจุดมุ่งหมาย
- 2) การวางแผนงาน
- 3) การกำหนดวิธีการปฏิบัติงาน และควบคุมให้มีการปฏิบัติไปตามแผนงาน

ที่วางไว้ในข้อ 2

4) การประเมินผลงาน

จากที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหารงานห้องสมุดเป็นกิจกรรมที่ให้การสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

2. ปัญหาการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการก็เช่นเดียวกับการบริหารทั่วไปคือ ต้องดำเนินการตามกระบวนการบริหาร การมีปัญหาก่เกิดขึ้นถือเป็นปรากฏการณ์ธรรมดา การไม่มีปัญหาใด ๆ ถือเป็นเรื่องแปลกประหลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาในกระบวนการบริหาร ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านให้ทัศนะไว้ดังนี้

คำรี น้อยมณี (2522 : 19) กล่าวไว้ว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการ หมายถึง ปัญหาการบริหารงานหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ปัญหาการปรับปรุงการเรียนการสอน ปัญหาการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน ปัญหาการบริการทางวิชาการ ปัญหาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนและปัญหาการบริหารบุคคลทางวิชาการ

ส่วน กิตติพงษ์ วงศ์สุวรรณ (2527 : 30) กล่าวว่า ในทางปฏิบัติงานวิชาการนั้น ผู้บริหารไม่ได้ให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก และได้มอบหมายงานวิชาการให้กับผู้ช่วยฝ่ายวิชาการปฏิบัติทั้งหมดและไม่ค่อยได้เอาใจใส่ติดตามอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ เจริญ วิจารณ์กุล (2523 : 127-128) กล่าวว่า ปัญหาด้านการบริหารการศึกษาซึ่งเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการได้แก่ ปัญหาหลักสูตร ปัญหาอุปกรณ์การศึกษา และปัญหาภายในสถานศึกษา เช่น ครูไม่เข้าสอน ขาดความสามัคคี มีความขัดแย้งเรื่องการพิจารณาความดีความชอบ ปัญหาการนิเทศและปัญหาด้านมาตรฐานการศึกษา ในทำนองเดียวกัน สิทธิชัย ชาตานิติ (2524 : 25) กล่าวว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นกับการจัดการเรียนการสอนด้านอาชีวศึกษา คือหลักสูตรและคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ทางเทคโนโลยีและอุปกรณ์การเรียนไม่ทันสมัย นอกจากนี้ สุนทร พานิชกุล ((2524 : 1) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการในวิทยาลัยอาชีวศึกษา คือปัญหาการจัดตารางสอน ซึ่งให้ครูได้สอนตามความถนัดและความสามารถ มีเวลาสำหรับเตรียมการสอน และตรวจผลงานนักเรียนได้อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ วิชัย วงศ์ใหญ่ (2525 : 198) กล่าวว่า การจัดตารางสอนเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน เพราะการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวข้องกับการใช้สถานที่ห้องเรียน ห้องฝึกงาน ห้องทดลอง บุคลากร ครูและการเรียนรู้ของเด็ก และจිරพันธ์ ศรีโชติ (2521 : 21) กล่าวว่า ปัญหาเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลได้แก่ ครูไม่เข้าใจการประเมินผลการสอนระหว่างเรียน จึงเป็นผลให้การจัดการเรียนการสอนไม่ถูกต้อง

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปได้ว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ปัญหาการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ปัญหาการบริหารสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ปัญหาการบริหารการวัดผลและประเมินผล การบริหารงานวิชาการเป็นการบริหารที่ใช้กระบวนการบริหาร โดยอาศัยทรัพยากรพื้นฐานที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การศึกษาปัญหาการพัฒนาการบริหารงานวิชาการจึงมีประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา โดยการนำเอาข้อมูลมาใช้สำหรับการพัฒนาการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการวิจัยเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยได้ศึกษาผลงานการวิจัยทั้งภายในประเทศและต่างประเทศดังจะกล่าวต่อไป

1. งานวิจัยในประเทศ

พรทิพย์ ชีรรวงกุล (2522) ทำการวิจัยเรื่องสถานภาพทางไอทีศนุปรกรณ์ของสถาบันการศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า สถาบันส่วนมากขาดแคลนอุปกรณ์และไม่มีศูนย์ไอทีศนุศึกษาเป็นสัดส่วนของตนเอง ส่วนมากจะกระจุกกระจายอยู่ตามหน่วยงานอื่น การใช้และการจัดหาไอทีศนุปรกรณ์เพื่อประกอบการสอนของครู อาจารย์โดยเฉลี่ยแล้วน้อยมาก เนื่องจากขาดความรู้ในการใช้และการผลิตชิ้นใช้เอง นอกจากนั้นครูยังมีชั่วโมงการสอนมากเกินไป ไม่มีเวลาเตรียมการสอนและจัดหามาใช้ นักเรียนและนักศึกษามีความต้องการใช้ไอทีศนุปรกรณ์ในการเรียนรู้มากกว่าโดยไม่ใช้อุปกรณ์

สาโรจน์ นิลดำ (2522) ทำการวิจัยเรื่องความต้องการด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา พบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับความต้องการด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาในวิทยาลัยอาชีวศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษาส่วนใหญ่มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบด้านไอทีศนุปรกรณ์จำกัด สภาพ และลักษณะห้องเรียนไม่เอื้ออำนวยต่อการนำไอทีศนุปรกรณ์มาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

ปฐม ทศพล (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่องทัศนคติของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการดำเนินงานด้านวิชาการ ของวิทยาลัยเทคนิคภาคเหนือพบว่า อาจารย์โดยส่วนรวมมีปัญหาด้านการปรับปรุงการเรียนการสอนมากที่สุด และได้เสนอแนะไว้ว่า กรมอาชีวศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาของวิทยาลัยเทคนิค ควรดำเนินการในด้านนี้ให้มากขึ้นโดยการจัดหาเครื่องจักรเครื่องมือที่ทันสมัย วัสดุฝึกงาน จำนวนครูอาจารย์ให้เพียงพอ เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานของอาจารย์และนักศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สำหรับความคิดเห็นของนักศึกษาโดยส่วนรวมมีปัญหาด้านการวัดผล และประเมินผลมากที่สุด พร้อมทั้งเสนอแนะว่าถ้ามีการเปลี่ยนแปลงวิธีการและเกณฑ์ในการวัดผลแต่ละครั้ง กรมอาชีวศึกษาและผู้บริหารระดับสูงควรได้มีการศึกษาข้อมูลโดยละเอียด ควรจัดโครงการอบรมสัมมนาให้ครู อาจารย์ เข้าใจถึงวิธีการ

ที่ถูกต้อง อันจะเป็นแนวทางช่วยลดปัญหาด้านการวัดผลและประเมินผลสำหรับนักศึกษาได้ด้วย และจากการศึกษาทัศนคติของความต้องการพบว่า อาจารย์และนักศึกษาโดยส่วนรวมมีความต้องการด้านการปรับปรุงการเรียนการสอนมากกว่างานด้านอื่น และเสนอแนะว่าผู้บริหารระดับสูง และผู้เกี่ยวข้องควรรับดำเนินการด้านนี้ เพราะเรื่องจักรสำคัญที่ทำให้ศึกษามีประสิทธิภาพนั้น ขึ้นอยู่กับความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

วรภรณ์ บรรศิริ (2525) ทำการวิจัยเรื่องการอาชีวศึกษาและตลาดแรงงานไทย พบว่า การศึกษาในระดับอาชีวศึกษานั้น ปัญหาด้านการเพิ่มคุณภาพมีปัญหามากกว่าการเพิ่มปริมาณ การขาดแคลนผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษา ขาดแคลนเฉพาะผู้ที่มีความสามารถสูง เท่านั้น

มาลี วิชญกุล (2525) ได้ทำการวิจัยความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรในวิทยาลัย สังกัดกรมอาชีวศึกษา พบว่า สถานศึกษามีการปฏิบัติจริง ในระดับน้อย ได้แก่ การสัมมนาทางวิชาการ การจัดสัปดาห์ทางวิชาการ และการแต่งตั้งโยกย้าย สับเปลี่ยนหน้าที่การงาน ในด้านปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาบุคลากร พิจารณาโดยส่วนรวมแล้ว ทั้งผู้บริหารและครู อาจารย์ เห็นว่าขาดแคลนงบประมาณ ขาดกำลังคน ไม่มีเวลา ขาดวัสดุอุปกรณ์

วิลาวัลย์ ดันวัฒนะพงษ์ (2526) ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารและครู เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนราษฎร์อาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นตรงกันว่า โรงเรียนราษฎร์อาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการปฏิบัติงานด้านวิชาการในระดับมาก ในด้านกระบวนการบริหารงานวิชาการ หลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ และน้อยในด้านการใช้แหล่งความรู้ในห้องเรียน ส่วนที่เหลืออีก 5 ด้าน คือ การดำเนินการสอน วัสดุอุปกรณ์การสอนและห้องสมุด การนิเทศการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตรแนะแนว การวัดและประเมินผลนั้น ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความเห็นต่างกัน โดยผู้บริหารเห็นว่าสถานศึกษาได้ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ขณะที่ครูผู้สอนมีความเห็นว่ามี การปฏิบัติน้อย

ชวนชม คำหอม (2527) ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร พบว่า การ

บริหารงานวิชาการ ด้านหลักสูตร และองค์ประกอบของหลักสูตร การวัดผลและประเมินผล การเรียนการสอน สถานศึกษาปฏิบัติมากและมีปัญหาน้อย ส่วนด้านการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน และการนิเทศ และการพัฒนาบุคลากรทางการสอนนั้นสถานศึกษาปฏิบัติน้อย และมีปัญหาน้อย

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทั้ง 4 ด้าน พบว่า สภาพการปฏิบัติงานด้านวิชาการ สถานศึกษาได้มีการปฏิบัติถูกต้อง ตามระเบียบว่าด้วยการวัดผลและประเมินผล หลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ.2522 มากกว่าการปฏิบัติในเรื่องอื่น ๆ และมีศึกษานิเทศก์ หรือเจ้าหน้าที่จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนเข้ามาช่วยเหลือครูและสถานศึกษา ในด้านวิชาการน้อยกว่าปฏิบัติในเรื่องอื่น ๆ

ปัญหาการบริหารงานวิชาการเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทั้ง 4 ด้าน พบว่า การจัดหา เอกสารตำราเรียนหรือแหล่งวิชาที่จะให้ครูได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรมีปัญหามากกว่า ข้ออื่น ๆ และมีปัญหาเรื่องการจัดประชุม เพื่อกำหนดแนวทางในการวัดและประเมินผล น้อยกว่าปัญหาในเรื่องอื่น ๆ

เรวัต อัจฉุทธิรงค์ (2528) ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอน ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม สาขาเทคนิควิศวกรรมไฟฟ้า หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) พบว่าผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาได้ให้ความเห็นว่า สภาพปัจจุบันของห้องปฏิบัติการไม่เหมาะสมเท่าที่ควร มีการใช้ห้องปฏิบัติสอนภาคทฤษฎีด้วย และมีเครื่องมือและอุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการเฉพาะที่ จำเป็นเท่านั้น และส่วนใหญ่ยังใช้การได้ดี แต่มีบางอย่างชำรุด สัดส่วนระหว่างเครื่องมือและ อุปกรณ์กับจำนวนนักศึกษาไม่เหมาะสมกัน เพราะเครื่องมือและอุปกรณ์มีน้อย

บรรเลง คำพรรณ (2529 : จ) ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษา และครู-อาจารย์ เกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด กรมอาชีวศึกษาภาคใต้ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นว่ ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการปฏิบัติงานตาม กระบวนการบริหารงาน อยู่ในระดับค่อนข้างมากทั้ง 5 ด้าน คือ การวางแผน การจัดองค์การ

การจัดเจ้าหน้าที่ การอำนวยความสะดวก และการควบคุม แต่ครู-อาจารย์ มีความเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานอยู่ในระดับค่อนข้างมากเพียงด้านเดียว คือการจัดองค์การ ส่วนอีก 4 ด้าน คือ การวางแผน การจัดเจ้าหน้าที่ การอำนวยความสะดวก และการควบคุมนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาได้ปฏิบัติงานอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

2) เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู-อาจารย์ เกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา 5 ด้าน คือ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดเจ้าหน้าที่ การอำนวยความสะดวก และการควบคุม พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐาน

3) ในการศึกษาปัญหาและอุปสรรค เกี่ยวกับการใช้กระบวนการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษานั้น พบว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับค่อนข้างมาก 2 ด้าน คือ การวางแผน และการจัดเจ้าหน้าที่ ส่วนปัญหาและอุปสรรคด้าน การจัดองค์การ การอำนวยความสะดวก และการควบคุมนั้น เป็นปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ในส่วนที่เป็นปัญหาและอุปสรรคอื่น ๆ ที่ผู้บริหารสถานศึกษาประสบอยู่ในกระบวนการบริหารงาน คือ การขาดบุคลากรที่มีความรู้และมีประสบการณ์ในการวางแผน อัตราค่าจ้างบุคลากรของสถานศึกษามีไม่เพียงพอกับความจำเป็นของสถานศึกษา สถานศึกษามีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถไม่ตรงกับงานและความต้องการของสถานศึกษา

พิชัย เฟ่งพันธ์วัฒน์ (2529) ทำการวิจัยเรื่องปัญหาการเรียนการสอนวิชาช่างอุตสาหกรรม ของแผนกช่างไฟฟ้ากำลัง ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา พบว่า ด้านการสอนอาจารย์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ ความไม่สอดคล้องของรายวิชาชีพ กับความต้องการของตลาดแรงงาน ความไม่เหมาะสมของขอบเขตเนื้อที่รายวิชาทฤษฎี ความไม่สัมพันธ์ของเนื้อหาทฤษฎีกับเนื้อหาวิชาปฏิบัติ ความไม่พร้อมของอุปกรณ์การสอน ปัญหาการสร้างและการใช้สื่ออุปกรณ์การสอน ความไม่เพียงพอของจำนวนห้องปฏิบัติการกับจำนวนนักศึกษา ความไม่เพียงพอของงบประมาณ จำนวนเครื่องมือเครื่องจักรและอุปกรณ์การเรียนการสอน และปัญหาความรู้และทักษะในการสร้างข้อสอบที่มีประสิทธิภาพ

สมศักดิ์ สุร่ายคิมหันต์ (2530) ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ.2527 ประเภทช่างอุตสาหกรรมของวิทยาลัยเทคนิค เขตการศึกษา 12 พบว่า การบริหารงานวิชาการทั้ง 4 ด้านนั้นได้มีการปฏิบัติในระดับปานกลางโดยเรียงลำดับได้คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ด้านการนิเทศและการพัฒนาบุคลากรทางการสอน ด้านหลักสูตรและองค์ประกอบของหลักสูตร แต่ถ้าพิจารณาแยกเป็นรายข้อของแต่ละด้านแล้ว ด้านหลักสูตรและองค์ประกอบหลักสูตรพบว่า การจัดอาจารย์เข้าสอนวิชาต่าง ๆ คำนึงถึงความรู้ความสามารถ ให้เหมาะกับวิชาที่สอน มีการปฏิบัติเป็นอันดับแรก ส่วนอันดับสุดท้ายคือ การจัดให้มีคณะกรรมการติดตามและประเมินผลหลักสูตร ปวส. 2527 ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะในด้านนี้ว่า ควรส่งเสริมให้มีการ ติดตามและประเมินผลในรูปของคณะกรรมการ ตลอดจนจัดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการเลือกวิชาเสรี จัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรอยู่เสมอ

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ข้อที่ปฏิบัติในอันดับแรก คือ ส่งเสริมการเรียนการสอนให้เป็นกระบวนการที่ครบวงจร และข้อที่ปฏิบัติสุดท้ายคือ จัดอบรมให้ครูอาจารย์ รู้จักวิธีการใช้อุปกรณ์การสอนและสื่อการสอนที่ทันสมัย โดยการเชิญวิทยากรที่มีความรู้หรือส่งครู อาจารย์ไปศึกษาดูงาน ตามสถานประกอบการต่าง ๆ ที่มีเครื่องมือใหม่ ๆ และทันสมัย

ด้านการนิเทศและการพัฒนาบุคลากรทางการสอน พบว่า ข้อที่ปฏิบัติเป็นอันดับแรกคือส่งเสริมให้อาจารย์ศึกษาต่อเพิ่มเติมตามสาขาวิชาที่สอน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ข้อที่ปฏิบัติเป็นอันดับสุดท้ายคือจัดอบรม/สัมมนา เพื่อให้อาจารย์แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร ปวส. 2527 ซึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ควรให้มีการประชุมสัมมนาระหว่างอาจารย์ศึกษานิเทศก์ และสถานประกอบการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน

ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนพบว่า มีการติดตามผลการฝึกงานของนักศึกษา ในสถานประกอบการเป็นอันดับแรก แต่มีการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งธนาคารข้อสอบภายในเป็นอันดับสุดท้าย ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารควรดำเนินการบริหาร

ให้ได้ตามจุดมุ่งหมาย โดยการจัดตั้งธนาคารข้อสอบขึ้นในวิทยาลัยทุกแห่ง จัดหาสถานที่ให้เป็นสัดส่วน ปลอดภัยและจัดสรรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ให้เพียงพอเพื่อใช้ในการดำเนินงาน

ไมตรี รัตนา (2533 : ขม-ง) ทำการวิจัยเรื่อง พลวัตขององค์การอันเนื่องมาจากการบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์ในวิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารในวิทยาลัยเทคนิคภาคใต้มีการใช้พฤติกรรมกรรมการบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีพฤติกรรมปฏิบัติด้านการยึดวัตถุประสงค์เป็นหลักสำคัญของการดำเนินงานทุกระดับขององค์การมากที่สุด แต่ครูผู้สอนเห็นว่าในวิทยาลัยเทคนิคภาคใต้มีพฤติกรรมกรรมการบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์ด้านการให้อิสระแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงานมากที่สุด และด้านการยึดวัตถุประสงค์เป็นหลักสำคัญของการดำเนินงานทุกระดับขององค์การน้อยที่สุด พฤติกรรมครูในวิทยาลัยเทคนิคภาคใต้อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีพฤติกรรมส่วนบุคคลด้านอุปสรรคอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านมิตรสัมพันธ์น้อยที่สุด และมีพฤติกรรมกลุ่มด้านพฤติกรรมกลุ่มเพื่องานอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านพฤติกรรมคงอยู่ของกลุ่มน้อยที่สุด ความพึงพอใจในการทำงานของครูในวิทยาลัยเทคนิคภาคใต้อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความพึงพอใจด้านสภาพการทำงานอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานน้อยที่สุด

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์กับพฤติกรรมครูวิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ พบว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ยกเว้นด้านการยึดวัตถุประสงค์เป็นหลักสำคัญของการดำเนินงานทุกระดับขององค์การมีความสัมพันธ์ในระดับน้อยอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อแยกพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า การเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานทุกชั้นตอน นับตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ จนถึงการประเมินผลและส่งเสริมการทำงานเป็นทีมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์อยู่ในระดับมาก แต่ที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุดคือ การยึดวัตถุประสงค์เป็นหลักสำคัญของการดำเนินงานทุกระดับขององค์การ ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์กับความพึงพอใจของครู พบว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อแยกพิจารณาความพึงพอใจใน

แต่ละด้าน พบว่า ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดคือ ด้านการให้อิสระแก่ผู้ได้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน และที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุดคือ การยึดวัตถุประสงค์เป็นหลักสำคัญของการดำเนินงาน ทุกระดับขององค์การ ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมครูกับความพึงพอใจของครู พบว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อแยกพิจารณาพฤติกรรมครูออกเป็นพฤติกรรมส่วนบุคคลและพฤติกรรมกลุ่ม พบว่า พฤติกรรมส่วนบุคคลด้านเอนกภาพมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจมากที่สุด พฤติกรรมส่วนบุคคลด้านอุปสรรคมีความสัมพันธ์น้อยที่สุด พฤติกรรมกลุ่มด้านพฤติกรรมกลุ่มเพื่อนงานมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจมากที่สุด พฤติกรรมกลุ่มด้านพฤติกรรมคงอยู่ของกลุ่มมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจน้อยที่สุด

การเปรียบเทียบพฤติกรรมพลวัตเกี่ยวกับการนำเอาวิธีการบริหาร โดยยึดวัตถุประสงค์มาใช้ในวิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ตามที่เสนอของผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนเห็นว่ามี การนำเอาวิธีการบริหาร โดยยึดวัตถุประสงค์มาใช้ในวิทยาลัยเทคนิคภาคใต้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประเวศ ยอดยิ่ง (2534 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพปัจจุบันของงานสื่อการเรียนการสอนในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ผลการศึกษาพบว่า

1) หัวหน้างานสื่อการเรียนการสอน ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ศึกษาเป็นวิชาเอกทางด้านเทคโนโลยีการศึกษามีจำนวนน้อยกว่าวิชาเอกอื่น ๆ นอกจากจะทำหน้าที่หัวหน้างานสื่อการเรียนการสอนแล้ว ยังทำการสอนอีกด้วย เฉลี่ย 20.714 คาบ/สัปดาห์

2) ที่ตั้งของงานสื่อการเรียนการสอน จะเป็นห้องโดยเฉพาะมากที่สุด สำหรับห้องที่ใช้ในการผลิตและให้บริการสื่อการเรียนการสอนจะมีห้องโสตทัศนศึกษามากที่สุด ส่วนห้องอื่น ๆ มีน้อย

3) นอกจากจะมีหัวหน้างานสื่อการเรียนการสอนแล้วยังมีผู้ช่วยงานสื่อการเรียนการสอนอีกด้วย เฉลี่ย 2.66 คน แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อการให้บริการ และมีคณะกรรมการทางด้านสื่อการเรียนการสอน เช่น กรรมการเป้าหมายที่ 5 งานพัฒนาหลักสูตรและสื่อการสอน เฉลี่ย 7 คน อีกด้วย

4) งบประมาณและการบริหาร งานสื่อการเรียนการสอนได้จัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีมากที่สุดและงานที่ปฏิบัติมากที่สุดคือ การให้บริการสื่อการเรียนการสอนแก่ครู-อาจารย์ การถ่ายภาพกิจกรรม และร่วมมือกับครูในการผลิตสื่อการเรียนการสอน ส่วนงบประมาณที่ได้รับในปัจจุบันส่วนใหญ่ไม่เพียงพอต่อการผลิตและให้บริการทางด้านสื่อการเรียนการสอน

5) เครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นในการผลิตและให้บริการทางด้านสื่อการเรียนการสอนมีจำนวนน้อยทั้งชนิดและปริมาณ เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนหรือครู-อาจารย์ที่จะต้องให้บริการ

6) ปัญหาและอุปสรรคที่งานสื่อการเรียนการสอนประสบอยู่ คือ วัสดุ เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่จะใช้ในการผลิตและให้บริการไม่เพียงพอ งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ บุคลากรช่วยงานผลิตและให้บริการไม่เพียงพอ และครู-อาจารย์ ไม่เห็นความสำคัญของสื่อการเรียนการสอนอย่างแท้จริง

พริษฐ์ ชูแก้ว (2534 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความคาดหวังของครู-อาจารย์ เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารการศึกษาของผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิค 14 จังหวัดภาคใต้

ผลการวิจัยพบว่า สภาพเป็นจริงของครู-อาจารย์ ที่ปฏิบัติหน้าที่การสอน และครู-อาจารย์ ที่ทำหน้าที่หัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าแผนกวิชา หัวหน้างาน มีความเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารการศึกษาของผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิค 14 จังหวัดภาคใต้ อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 5 ด้าน ส่วนสภาพความคาดหวังของครู-อาจารย์ อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน

ผลการเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงกับสภาพความคาดหวัง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้ง 5 ด้าน และสภาพความคาดหวังสูงกว่าสภาพที่เป็นจริง

ส่วนผลการเปรียบเทียบโดยจำแนกตามอายุ อายุราชการ และระดับการศึกษา สภาพที่เป็นจริงพบว่า ครู-อาจารย์ มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการกระตุ้นและจูงใจ สภาพความคาดหวังพบว่า ครู-อาจารย์ มีความคาดหวังไม่แตกต่างกันในทุก ๆ ด้าน

ผลการวิจัยเป็นรายชื่อของแต่ละด้าน เกี่ยวกับความคาดหวังสูงสุดของครู-อาจารย์ เกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารการศึกษาของผู้อำนวยการมีดังนี้

ด้านการวางแผน มีความคาดหวังให้ผู้อำนวยการได้จัดทำแผนการใช้จ่ายเงินบำรุงการศึกษา ร่วมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ด้านการแบ่งสรร มีความคาดหวังให้ผู้อำนวยการมีหนังสือคำสั่งกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบให้ครู-อาจารย์ทุกคนได้ทราบทุกปีการศึกษา

ด้านการกระตุ้นและจูงใจ มีความคาดหวังให้ผู้อำนวยการได้สร้างขวัญและกำลังใจกับครู-อาจารย์

ด้านการประสานงาน มีความคาดหวังให้ผู้อำนวยการได้ประชุมครู-อาจารย์ เพื่อชี้แจงรายละเอียด และหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติทุกภาคเรียน

ด้านการประเมินผล คาดหวังให้ผู้อำนวยการได้กระจายอำนาจ ให้หัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าแผนกวิชา หัวหน้างาน ได้มีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. งานวิจัยต่างประเทศ

มิสตรีย์ (Mistry, 1978 : 703-A) ได้ทำการวิจัยศึกษาเรื่องการปรับปรุงการเรียนการสอน โดยจำลองโครงการพัฒนาคณาจารย์ สำหรับมหาวิทยาลัยอินเดียยูนิคาร์ พบว่า

- 1) สถาบันส่วนใหญ่จัดโปรแกรมในลักษณะปฐมนิเทศ
- 2) โปรแกรมการปฐมนิเทศจะครอบคลุมเรื่องหน้าที่ของคณาจารย์และรายละเอียดเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน รายละเอียดเกี่ยวกับสถาบัน รวมทั้งประโยชน์ตอบแทนที่จะได้รับจากการทำงานในสถาบันนั้น
- 3) ประมาณครึ่งหนึ่งของสถาบันที่ตอบแบบสำรวจ มีการจัดโปรแกรมในลักษณะการให้การฝึกอบรมระหว่างประจำการ

4) ประมาณ 30% ของสถาบันที่ตอบแบบสำรวจบังคับ ให้อาจารย์ใหม่ต้องเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาอาจารย์และมีเพียง 2-3 สถาบันที่เปิดโอกาสให้คณาจารย์ทุกคนเข้าร่วม

5) ลักษณะของการจัดโปรแกรมมีทั้งแบบต่อเนื่อง แบบระยะสั้น และผสมกันทั้งสองแบบ

6) โปรแกรมที่จัดส่วนใหญ่จะเน้นวิธีการวางแผนการสอน เทคนิคการสอน การสอนแบบต่าง ๆ และการประเมินผลการสอน

7) วิธีการอื่น ๆ ที่ควรจะได้แก่ การส่งเสริมการสอนหรือบริการแนะแนวโดยจัดทำโปรแกรมการฝึกให้อาจารย์ใหม่ได้ศึกษาการสอนร่วมกับอาจารย์ที่อาวุโสเพื่อให้เห็นกันได้

พอลเตอร์ (Paulter, 1971 : 75) ศาสตราจารย์ด้านการอาชีวศึกษาของมหาวิทยาลัยนิวยอร์ก ได้กล่าวแยกแยะถึงปัญหาการสอนของครูช่างว่าปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากความไม่พร้อมในปัจจุบันต่าง ๆ คือ

- 1) แผนการสอนที่ดี
- 2) ดำราดี
- 3) อุปกรณ์ช่วยสอนที่มีประสิทธิภาพและทันสมัย
- 4) สภาพของโรงฝึกงาน

คลินตัน (Clinton, 1966) ได้ศึกษาวิจัยปัญหาของครู อาจารย์ใหม่ในมลรัฐเท็กซัส โดยมีมุ่งหมายที่จะสำรวจปัญหาต่าง ๆ ของครู อาจารย์ใหม่ และศึกษาองค์ประกอบความสัมพันธ์ระหว่างปัญหา เพื่อประกอบการจัดโปรแกรมการศึกษาของครู อาจารย์ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นโดยใช้ประชากรที่เป็นครู อาจารย์ จำนวน 100 คน ที่สำเร็จออกไปจากมหาวิทยาลัยรัฐเท็กซัสตะวันออก ผลของการวิจัยพบว่า

- 1) ครู อาจารย์ใหม่มีความยากลำบากใจในการใช้สื่อการสอน
- 2) ไม่มีเวลาเตรียมอุปกรณ์ด้านสื่อการสอนได้เพียงพอ
- 3) ไม่มีที่เก็บอุปกรณ์สื่อการสอน
- 4) มีปัญหาในการหาแหล่งวัสดุที่จะนำมาใช้ผลิตสื่อการสอน ซึ่งหาได้ยากลำบาก

ไม่สะดวก

5) ไม่สามารถเลือกใช้สื่อการสอนให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียนได้
 อาซิเนียกา (Arciniega, 1972 : 1052-A) ได้ทำการวิจัย การจัดโปรแกรม
 การฝึกอบรมครูประจำการและได้สรุปผลการวิจัยว่าการจัดโปรแกรมการฝึกอบรมครูประจำการ
 อย่างมีประสิทธิภาพนั้น นอกจากครูจะได้รับความรู้ด้านทฤษฎี และเข้าใจแนวคิดทางการศึกษา
 แล้วยังทำให้ครูเกิดทักษะ และต้องการนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในการสอน และเมื่อครู
 ได้รับสิ่งใหม่ ๆ จากโปรแกรมที่จัดให้แล้ว จะปรับปรุงพฤติกรรมในการสอนเสียใหม่ ซึ่งมี
 ผลต่อความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน

จากการศึกษาผลงานการวิจัยสรุปได้ว่าปัญหาการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ
 ส่วนใหญ่ เป็นปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ปัญหา
 เกี่ยวกับสื่อดัดแปลงโปรแกรม ปัญหาเกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน ปัญหา
 เกี่ยวกับเครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์ ส่วนการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิคนั้น มี
 ภารกิจการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรพิเศษ ด้านการวัดผลและประเมินผล
 ด้านงานห้องสมุด ดังนั้นปัญหาที่เกิดขึ้นในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเทคนิค
 จึงน่าจะมีลักษณะเช่นเดียวกัน